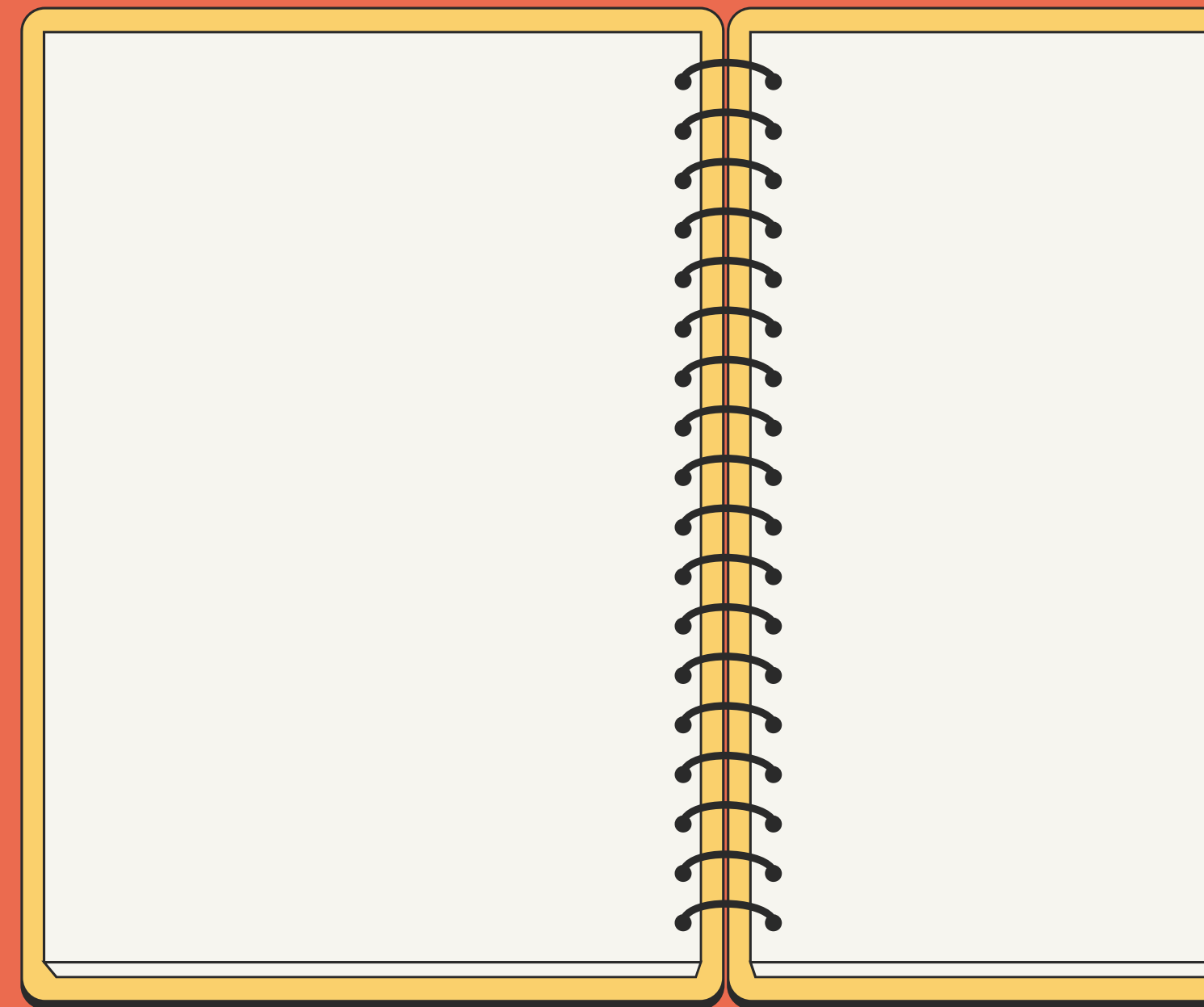

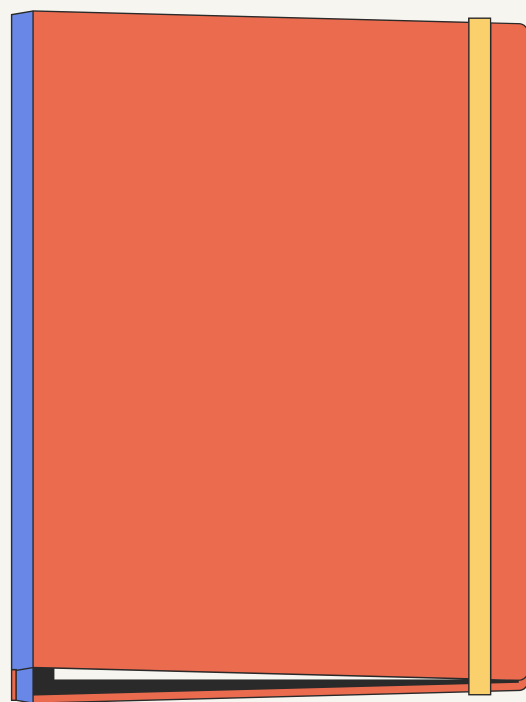
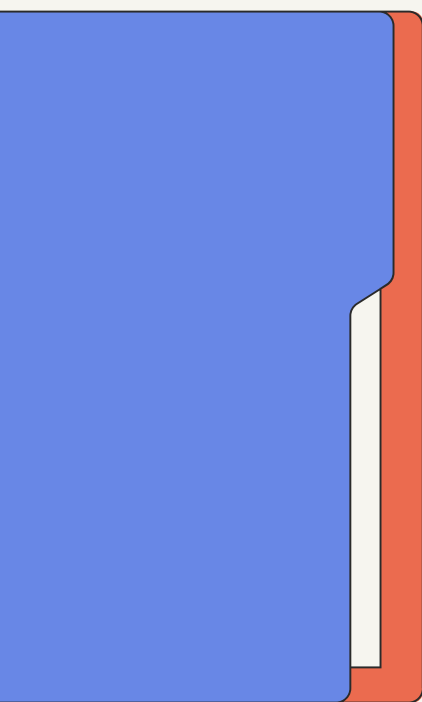
โคลงสี่สุภาพ

โคลงสี่สุภาพ

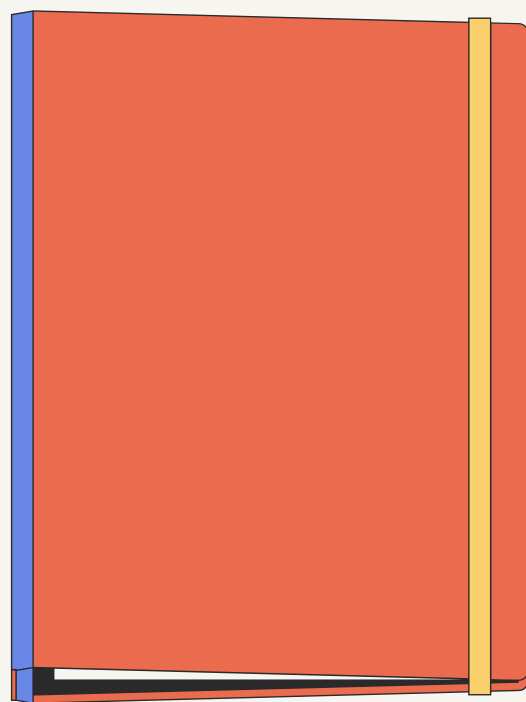
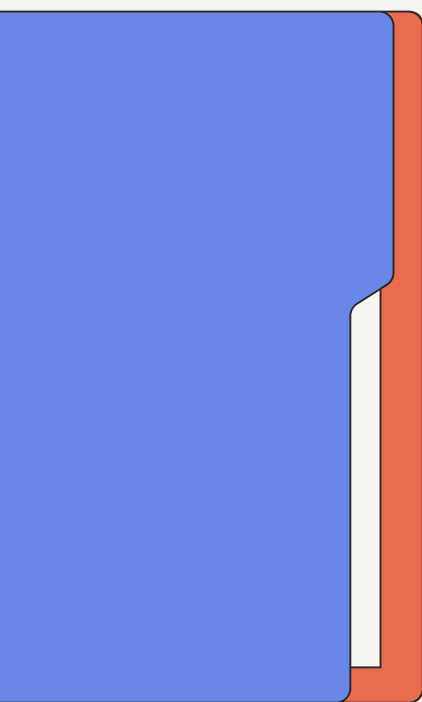
- เป็นโคลงชนิดหนึ่งที่กวีนิยมแต่งมากที่สุด ด้วยเสน่ห์ของการบังคับ
วรรณยุกต์เอกโทที่ลงตัว ไพเราะสวยงาม
- โคลงสี่สุภาพ มีมาตั้งแต่สมัยต้นอยุธยา เช่น ในมหาชาติคำหลวง
ลิลิตพระลอ โคลงนิราศพระบาท กาพย์ห่อโคลงพระราชนิพนธ์เจ้าฟ้า
ธรรมาธิเบศร

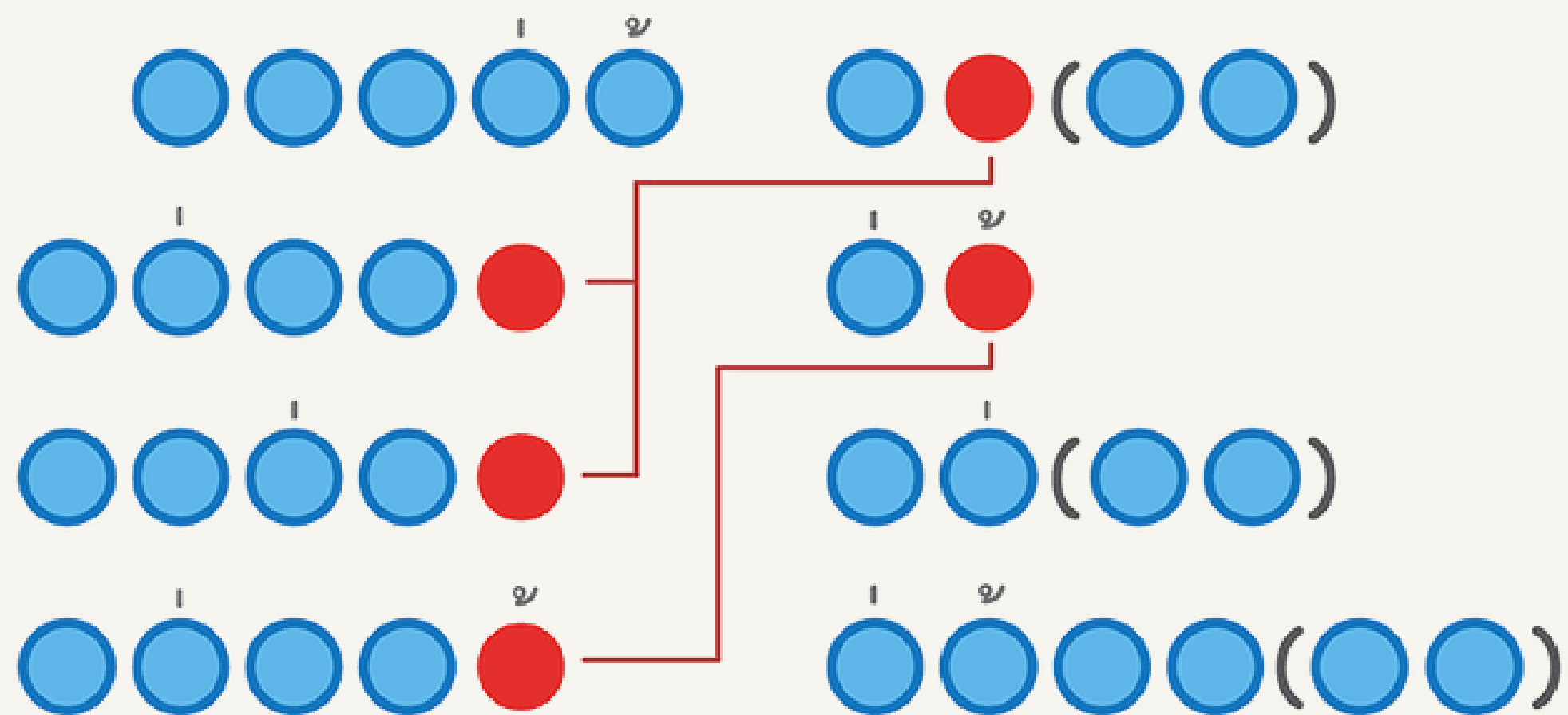

โคลงสี่สุภาพ

- วรรณกรรมที่ใช้โคลงสี่สุภาพที่เด่นๆ ได้แก่ ลิลิตตะเลงพ่าย
โคลงนิราศนรินทร์ โคลงนิราศสุพรรณ โคลงโลกนิติ สามกรุง
- โคลงสี่สุภาพเป็นคำประพันธ์ที่กวีชอบแต่ง และผ่านการพัฒนามายาวนาน
จนมีฉันทลักษณ์ที่ลงตัว และเป็นแบบฉบับดังที่ยึดถือกันในปัจจุบัน

แผนผังโคลงสี่สุภาพ

แผนผังโคลงสี่สุภาพ

เสียงลือเสียงเล่าอ้าง อันใด พี่เอย

เสียงย่อมยอศใคร ท้าวหล้า

สองเขือพี่หลับไหล ลืมตื่น ฤพี่

สองพี่คิดเองอ้า อย่าได้ ถามเฝือ

ลักษณะบังคับของโคลงสี่สุภาพ

คณะ

- โคลงสี่สุภาพ 1 บทมี 4 บาท
 - โดย 1 บรรทัดคือ 1 บาท แต่ละบาทมี 2 วรรค
- บาทที่ 1 บาทที่ 2 และบาทที่ 3 มีจำนวนคำเท่ากัน
 - คือ วรรคหน้ามี 5 คำ ส่วนวรรคหลังมี 2 คำ
- บาทที่ 4 วรรคหน้ามี 5 คำเช่นกัน แต่วรรคหลังจะมี 4 คำ
- รวมทั้งสิ้น 1 บทจะมี 30 คำ

ลักษณะบังคับของโคลงสี่สุภาพ

คำสร้อย

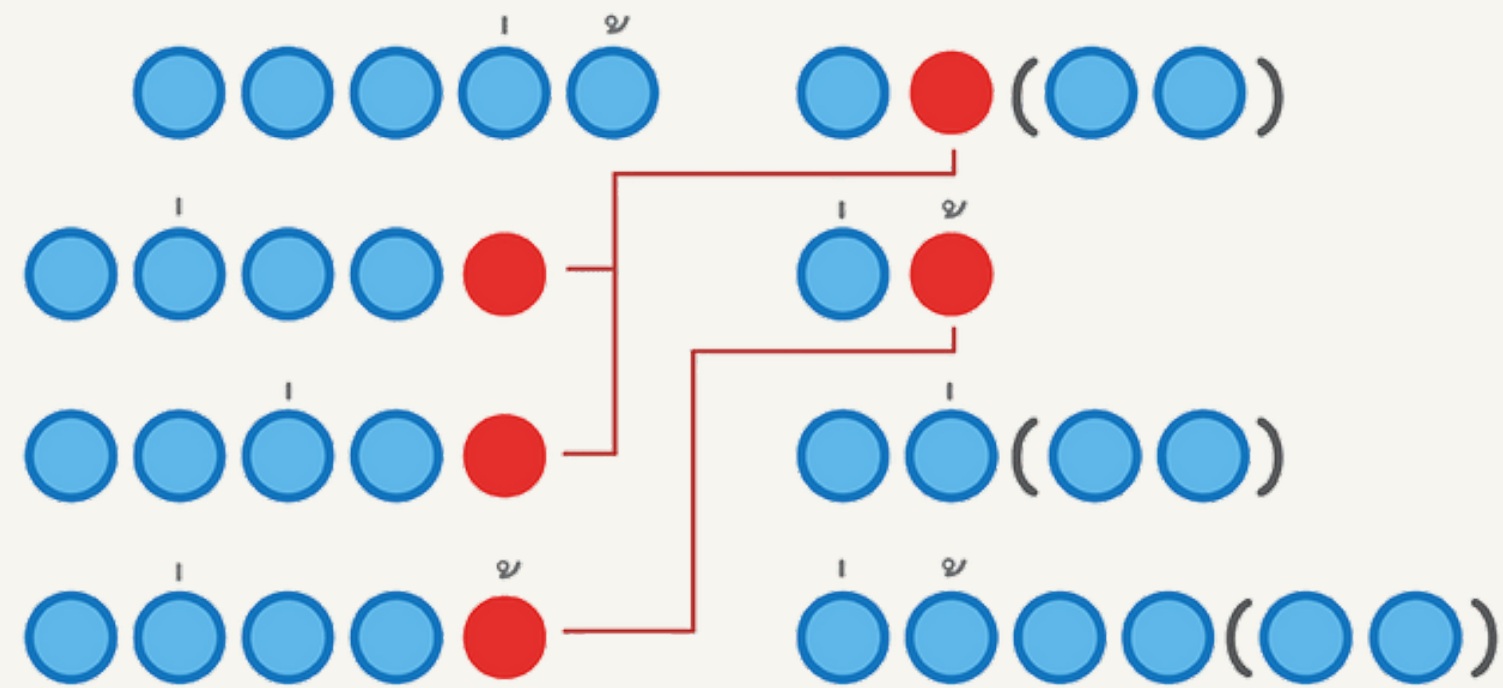
- คำสร้อย คือคำที่แต่งท้ายบาทของโคลงตามข้อบังคับ เพื่อให้ได้ใจความครบถ้วน ถ้าโคลงบาทใดได้ความครบถ้วนแล้ว ก็ไม่ต้องเติมคำสร้อย
- ตำแหน่งที่กำหนดให้เติมคำสร้อยคือ ท้ายบาทที่ 1 และท้ายบาทที่ 3

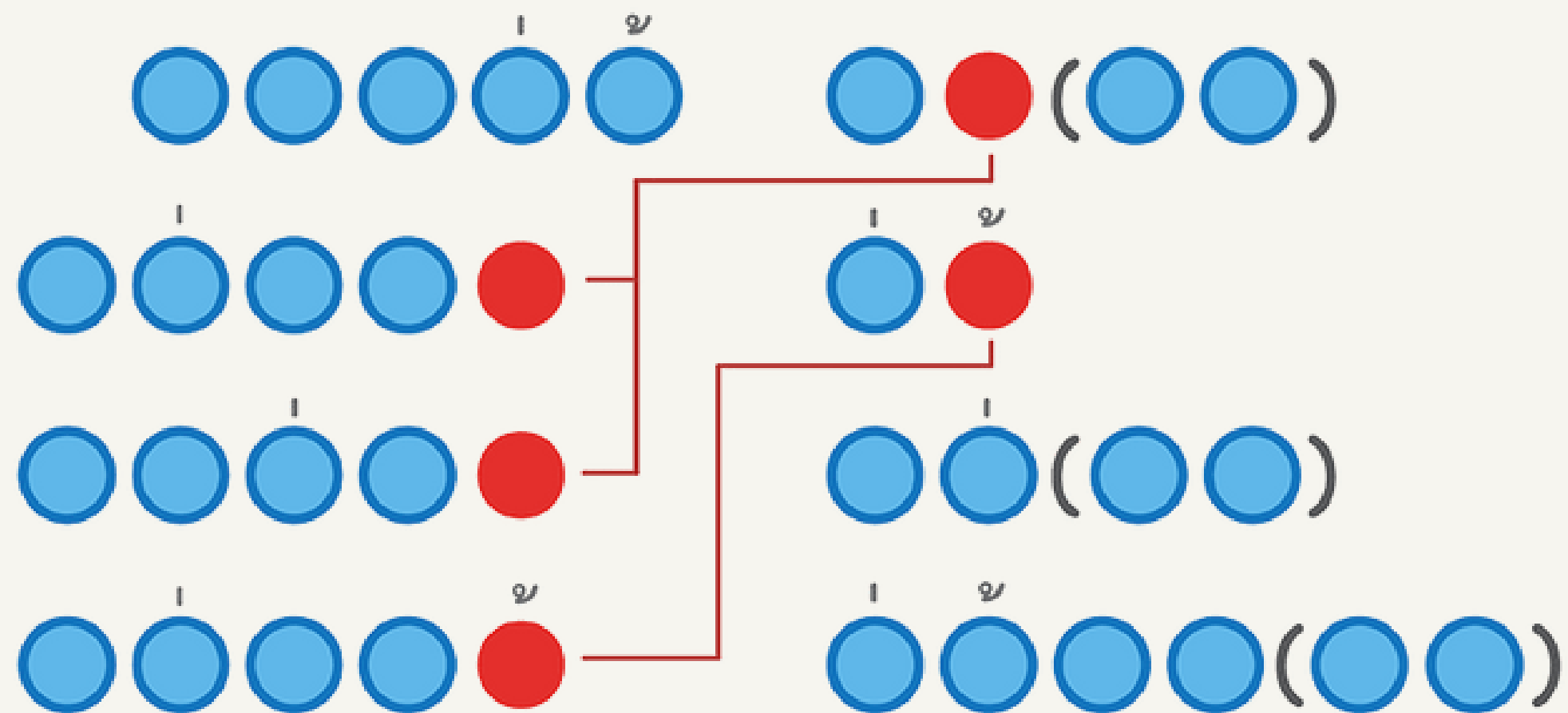
ลักษณะบังคับของโคลงสี่สุภาพ

คำสัมผัส เอก โท และ คำตาย

- โคลงสี่สุภาพบังคับรูปวรรณยุกต์ เอก โท คือ บังคับรูปวรรณยุกต์เอก 7 ตำแหน่ง รูปวรรณยุกต์โท 4 ตำแหน่ง (ตามแผนผัง)

แผนผังโคลงสี่สุภาพ

แผนผังโคลงสี่สุภาพ

เสียงลือเสียงเล่าอ้าง อันใด พี่เอย

เสียงย่อมยอศใคร ท้าวหล้า

สองเขือพี่หลับไหล ลืมตื่น ฤพี่

สองพี่คิดเองอ้า อย่าได้ ถามเฝือ

ลักษณะบังคับของโคลงสี่สุภาพ

คำสัมผัส เอก โท และ คำตาย

- คำเอก คือ คำที่มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ เช่น แม่ พ่อ พี่ ปู่ ย่า ทั่ว เป็นต้น
- คำโท คือ คำที่มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ เช่น บ้าน ม้า ช้าง น้ำ ป่า ข้า เป็นต้น

ลักษณะบังคับของโคลงสี่สุภาพ

คำสัมผัส เอก โท และ คำตาย

- คำเอกโทษ คือการนำคำที่ปกติใช้วรรณยุกต์โทกำกับมา มาใช้ วรรณยุกต์เอกกำกับแทน เพื่อใช้แทนที่คำเอก ในตำแหน่งบังคับของโคลง เช่น
 - หมั้นหมาย เขียนเป็น มั่นหมาย มั่น เป็นคำเอกโทษ
 - เขียวคม เขียนเป็น เคียวคม เคียว เป็นคำเอกโทษ

ลักษณะบังคับของโคลงสี่สุภาพ

คำสัมผัส เอก โท และ คำตาย

- คำโทโทษ คือการนำคำที่ปกติใช้วรรณยุกต์เอกกำกับ มาใช้วรรณยุกต์โทกำกับ

เพื่อให้ใช้แทนคำโทในตำแหน่งบังคับ เช่น

○ หยอกเล่น	เขียนเป็น	หยอกเหล่น	เหล่น	เป็นคำโทโทษ
○ มั่นคง	เขียนเป็น	หมั่นคง	หมั่น	เป็นคำโทโทษ
○ ชมพู่	เขียนเป็น	ชมผู้	ผู้	เป็นคำโทโทษ

ลักษณะบังคับของโคลงสี่สุภาพ

คำสัมผัส เอก โท และ คำตาย

- “เอกโทษ” หรือคำ “โทโทษ” คือ นำคำที่ต้องการใช้ไปเปลี่ยนให้เป็นรูปวรรณยุกต์เอก หรือโท แต่ถ้าไม่จำเป็นอย่างยิงแล้วก็ไม่ควรใช้ เพราะทำให้
- รูปคำเสีย และความหมายอาจเปลี่ยนไป เช่น
 - ใช้คำว่า “ข้า” แทนคำว่า “ฆ่า” เป็นต้น และในอีกกรณีหนึ่งคือ คำเอกและคำโทที่อยู่ติดกัน บางครั้งอาจสลับที่กันก็ได้

ลักษณะบังคับของโคลงสี่สุภาพ

คำสัมผัส เอก โท และ คำตาย

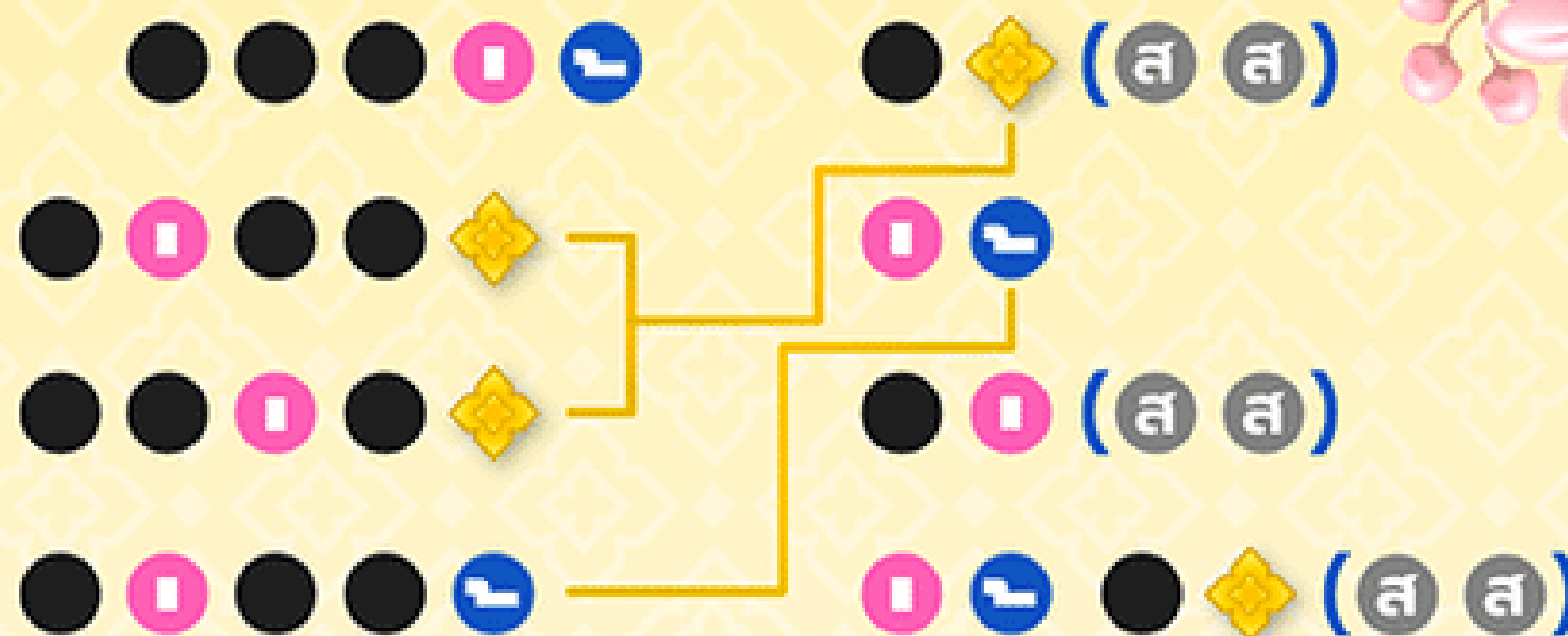
- ในโคลงสี่สุภาพนั้น มีการใช้เสียง “คำตาย” แทนวรรณยุกต์เอกได้ทุกแห่งที่บังคับรูปวรรณยุกต์เอก ไม่ว่าคำตายนั้นๆ จะมีเสียงวรรณยุกต์ใด อาจเป็นคำตายเสียงเอก เช่น บาด จิต หรือคำตายเสียงโท เช่น วาด ภาพ หรือคำตายเสียงตรี เช่น พบ รัก เป็นต้น

หลักการแต่งคำประพันธ์โคลงสี่สุภาพ

๑. ตำแหน่งที่บังคับวรรณยุกต์เอกอาจใช้คำตายแทนได้
๒. คำที่ ๗ ของบาทที่ ๑ และคำที่ ๕ ของบาทที่ ๒ และ ๓ ห้ามใช้คำที่มีรูปวรรณยุกต์
๓. คำสุดท้ายของบทนิยมใช้เสียงจัตวาและห้ามใช้คำตายหรือคำที่มีรูปวรรณยุกต์
๔. คำที่ ๕ และ ๖ ของทุกบาทอาจมีสัมผัสพยัญชนะจะทำให้โคลงมีความไพเราะมากยิ่งขึ้น
๕. คำที่ ๔ และ ๕ ของบาทแรกสามารถสลับตำแหน่งเอกโทกันได้

◆ = คำสุภาพ (ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ)

ส = คำสร้อย

□ = คำเอก

└ = คำโท

“เสียงลือเสียง_____อ้าง
เสียงย่อมยอศ_____
สองเขือพี่หลับไหล
สองพี่คิดเองอ้า

อันใด (พี่เอ๋ย)
ท้าวหล้า
ลื้ม_____ ฤาพี่
อย่าได้ถามเฝือ”